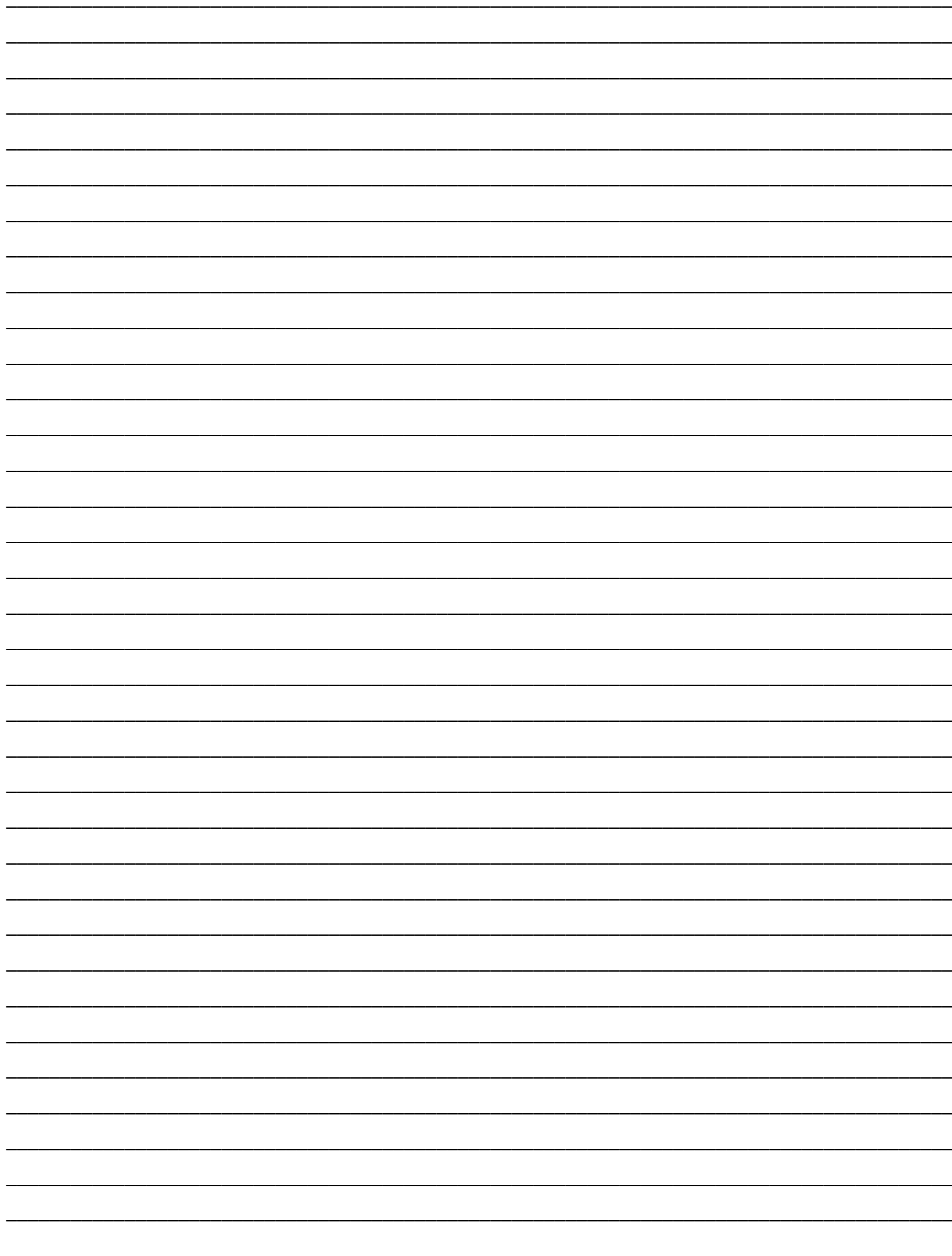

[illegible]

[illegible]

Gredi ya 5 — Kiswahili Insha (Mwongozo wa Kusahihisha)
Mwongozo wa Insha: "Rafiki Yangu" (Alama 20)
1. Vipengele Vinavyodhaniwa (Mambo Muhimu Katika Insha)

Mwanafunzi anapaswa kugusia mambo yafuatayo katika insha yake:

- **Utangulizi:** Jina la rafiki yake, wanakutana wapi (shuleni au nyumbani), na umri wake au darasa lake.
- **Sifa za Kimwili:** Muonekano wake (kimo, rangi ya ngozi, tabasamu lake n.k.).
- **Sifa za Tabia:** Upole, ukarimu, unyenyekevu, bidii masomoni, na jinsi anavyowaheshimu walimu na wazazi.
- **Mambo wanayofanya pamoja:** Kusoma pamoja, kucheza michezo (kama kandanda au kuruka kamba), na kusaidiana wakati wa shida.
- **Hitimisho:** Maoni yake kuhusu urafiki wao na matumaini ya kudumisha urafiki huo katika siku zijazo (kwa mfano kutumia methali kama "*Akufaaye kwa dhiki ndiye rafiki*").

2. Insha ya Mfano
RAFIKI YANGU

Urafiki ni uhusiano muhimu sana katika maisha ya binadamu. Kila mtu anahitaji mtu wa karibu wa kushirikiana naye. Mimi nina bahati kubwa ya kuwa na rafiki mpendwa na wa dhati anayeitwa Baraka. Sisi ni wanafunzi wa Gredi ya Tano katika Shule ya Msingi ya Olalui, na tumekuwa marafiki tangu tulipokuwa gredi ya kwanza.

Baraka ni mvulana mwenye kimo cha wastani na ngozi ya maji ya kunde. Daima yeye huwa na tabasamu mwanana linaloonyesha meno yake meupe kama theluji. Yeye huvalia sare safi za shule kila siku, jambo linalodhihirisha usafi wake.

Kando na muonekano wake, Baraka ana tabia za kupendeza mno. Yeye ni mwenye adabu, anayejali wengine na mkarimu sana. Masomoni, yeye ni mfano wa kuigwa kwani huwa na bidii kama mchwa. Kila mara tunapopewa kazi ya ziada na walimu, sisi huketi pamoja chini ya mti wa madaftari ili kusaidiana. Yeye hanichoki anaponieleza hesabu ngumu.

Wakati wa mapumziko, sisi hufurahia kucheza mchezo wa kandanda uwanjani. Tunashirikiana vyema na wenzetu na kuepuka ugomvi. Wazazi wetu pia wanajua urafiki wetu na hutuhimiza kuendelea kuonyesha nidhamu ya hali ya juu shuleni na nyumbani.

Kwa kweli, Baraka ni lulu ya thamani kwangu. Amekuwa nami wakati wa furaha na hata wakati wa huzuni. Wahenga walisema, "*Akufaaye kwa dhiki ndiye rafiki.*" Ninamshukuru Mungu kwa kunipa rafiki mwema kama yeye na ninaomba urafiki wetu udumu milele.

3. Rubriki ya Kutathmini na Kutunuku Alama

Kiwango cha Ustadi	Alama	Vigezo vya Kutathmini (Performance Indicators)
Anazidi Matarajio (<i>Exceeding Expectations - EE</i>)	18 – 20	* Mtiririko bora wa mawazo na ubunifu wa hali ya juu. * Matumizi mazuri ya msamiati tajiri na tamathali za usemi (methali, similes).

		* Hati safi, nadhifu na inayosomeka kwa urahisi. * Hakuna makosa ya kisarufi au hijai (tahajia).
Anatimiza Matarajio (<i>Meeting Expectations - ME</i>)	12 – 17	* Insha inafaa mada na ina muundo unaoeleweka (Mwanzo, Kati, Mwisho). * Anatomia lugha ya Gredi ya 5 kwa usahihi. * Makosa machache sana ya hijai yanayoweza kusahaulika yanajitokeza. * Ujumbe unafika kwa msomaji kwa urahisi.
Anakaribia Matarajio (<i>Approaching Expectations - AE</i>)	07 – 11	* Insha ni fupi mno au haina mtiririko mzuri. * Makosa mengi ya sarufi (kama vile upatanisho wa kimaadili/ngeli) yanatatiza usomaji. * Mwanafunzi anarudia maneno yale yale mara kwa mara. * Hati ni ngumu kusoma lakini mada inaonekana.
Chini ya Matarajio (<i>Below Expectations - BE</i>)	01 – 06	* Mwanafunzi ameandika sentensi chache tu zisizokamilika. * Kuna mchanganyiko mkubwa wa lugha (Kiswahili na Kiingereza/Sheng). * Hajaelewa mada ya insha au ameacha karatasi tupu.